

УДК 330.322:339.923

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/40.6>**Касьянова Н.В.**

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7729-2011>

Волощук Д.В.

аспірант
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5253-5025>

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

У статті наведено комплексний аналіз інвестиційного ландшафту та інноваційного потенціалу української промисловості в умовах повномасштабної війни та поглиблення євроінтеграційних процесів. Основна увага приділена дослідженню механізмів трансформації промислового сектору з сировинної моделі на високотехнологічну, що відповідає стандартам Європейського Союзу. У роботі детально розглядаються прямі збитки промислового сектору України та аналізуються потреби у відновленні, що вимагають залучення приватного капіталу через інструменти змішаного фінансування. Окремий розділ присвячено успішній участі українського бізнесу в програмі Horizon Europe та визначено ключові виклики інноваційного розвитку української промисловості. Практична значущість роботи полягає у розробці рекомендацій для інноваційного прориву та підкреслює, що євроінтеграція є не лише політичним вектором, а й унікальним вікном можливостей для «конверсії 2.0» - інтеграції українських MilTech-розробок у цивільну промисловість, що дозволить Україні стати безпечовим та технологічним хабом Європи.

Ключові слова: інвестиції, інновації, євроінтеграція, українська промисловість, Horizon Europe, Triple Helix, індустріальні парки, Green Deal, MilTech.

Постановка проблеми. Процес європейської інтеграції України є не просто політичним вектором, а ключовим інструментом структурної трансформації національної економіки, особливо в умовах воєнного стану та необхідності повоєнного відновлення. Інновації в промисловості відіграють ключову роль не лише як засіб підвищення конкурентоспроможності, а й як критичний фактор економічної безпеки та суверенітету. Перехід від сировинної моделі до виробництва продукції з високою доданою вартістю потребує значних капіталовкладень та доступу до сучасних технологій.

Згідно з оцінками Організації економічного співробітництва та розвитку (далі по тексті – ОЕСР) 2025 року, стійке відновлення України залежатиме від здатності покращити рамкові умови для підприємництва, інвестицій та інновацій [1]. Це передбачає не лише відновлення фізичної інфраструктури, а й розбудову інноваційних екосистем, здатних генерувати та впроваджувати нові знання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна економічна думка пропонує кілька фундаментальних концепцій, які дозволяють пояснити динаміку інноваційного розвитку України в умовах безпрецедентних зовнішніх шоків та євроінтеграційного поступу.

Й.Шумпетер визначив інновації як процес «творчого руйнування» (англ. creative destruction), де старі економічні структури постійно руйнуються зсередини, поступаючись місцем новим, ефективнішим фор-

мам [2]. В українському контексті цей термін набуває подвійного значення. Фізичне руйнування застарілих радянських заводів, хоча й є трагічним, створює примусову «чисту дошку» (лат. tabula rasa) для будівництва сучасних виробництв Industry 4.0. Шумпетеріанський підприємець у воєнній Україні – це суб'єкт, який впроваджує «нові комбінації» ресурсів (цифровізація логістики, дрони, енергонезалежні системи), щоб подолати обмеження, накладені війною.

Згідно з моделями ендегенного зростання П.Ромера та Р.Лукаса, довгострокове економічне зростання визначається ендегенними факторами, насамперед накопиченням людського капіталу та знань [2]. Для України це означає, що інвестиції у фізичне відновлення заводів будуть марними без одночасних інвестицій у прикладні дослідження (R&D). Ендегенне зростання в умовах євроінтеграції стимулюється відкритістю до європейських технологічних мереж, де знання поширюються через транскордонні партнерства [3].

Модель потрійної спіралі (англ. Triple Helix) Г.Іцковіца визначає, що інноваційний розвиток є результатом стратегічної взаємодії трьох факторів: університетів (джерело знань), промисловості (виробник) та держави (регулятор та інвестор) [4, 5]. В Україні ця взаємодія довгий час була фрагментарною. Проте під впливом стандартів Європейського Союзу (далі по тексті – ЄС) спостерігається зближення: держава створює

© Касьянова Н.В., Волощук Д.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

інноваційні парки (наприклад, згідно зі Стратегією 2030), університети інтегруються у програми Horizon Europe, а бізнес стає замовником прикладних розробок для зеленого переходу [6].

Інституціоналізм наголошує, що інновації неможливі без стабільних «правил гри». ОЕСР 2025 підкреслює, що для України критичним є розвиток інклюзивних інститутів: захист прав інтелектуальної власності, верховенство права та реформа корпоративного управління державних підприємств (англ. State-owned enterprises (SOEs)) [1]. Інтеграція до єдиного ринку ЄС діє як зовнішній «інституційний якір», що примушує Україну адаптувати своє законодавство до європейських стандартів (АСАА, Green Deal), створюючи передбачуване середовище для іноземних інвесторів.

Мета статті – комплексно дослідити сучасний стан та перспективи залучення інвестицій в інноваційний розвиток української промисловості в умовах повномасштабної воєнної агресії та прискореної інтеграції до єдиного технологічного та економічного простору ЄС.

Вклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабна війна спричинила найглибшу кризу в історії української промисловості, проте водночас висвітлила її стійкість. Станом на початок 2025 року сукупні прямі збитки інфраструктурі досягли 170 млрд. доларів США, що становить близько 87% ВВП країни за 2024 рік [1].

Згідно з даними Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (англ. The Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4)) та ОЕСР, найбільші втрати несуть такі сектори як житловий фонд, транспортна інфраструктура та енергетика (рис.1). Важливо зазначити, що ці дані постійно оновлюються, і звіт RDNA4 (лютий 2022 – грудень 2024) вказує на

критичну потребу в інвестиціях для заміщення втрачених активів.

Найбільше постраждали енергоємні галузі (металургія, хімічна промисловість) та сектори з високою концентрацією активів на сході країни. На відміну від важкої промисловості, де знос основних засобів сягає 70%, харчова промисловість та ширший сільськогосподарський сектор демонструють ознаки стійкості та відновлення. Для того, щоб посилити стійкість сільськогосподарського сектору та забезпечити довгострокову продовольчу безпеку в Україні та за її межами, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (англ. Food and Agriculture Organization (FAO)) представила трирічний План реагування на надзвичайні ситуації та раннє відновлення (2026-2028), щоб допомогти підтримувати та відновлювати сільське господарство України під час війни [8].

Окрім фізичних руйнувань, ОЕСР виділяє низку довготривалих структурних проблем, які загострилися під час війни, серед яких:

1. Низька інтеграція у глобальні ланцюги створення вартості (англ. Global Value Chains (GVC)). Українська промисловість залишається переважно постачальником сировини або напівфабрикатів [1].

2. Високий рівень неформальності, оскільки значна частка економічної активності перебуває поза офіційним регулюванням, що обмежує доступ до фінансування.

3. Застій продуктивності, що помітно підкреслюється технологічним відставанням підприємств та гальмує конкурування на ринку ЄС без радикальної модернізації.

Фінансування інновацій в умовах високих воєнних ризиків потребує специфічних інструментів, що поєднують державні гарантії, міжнародну допомогу та при-

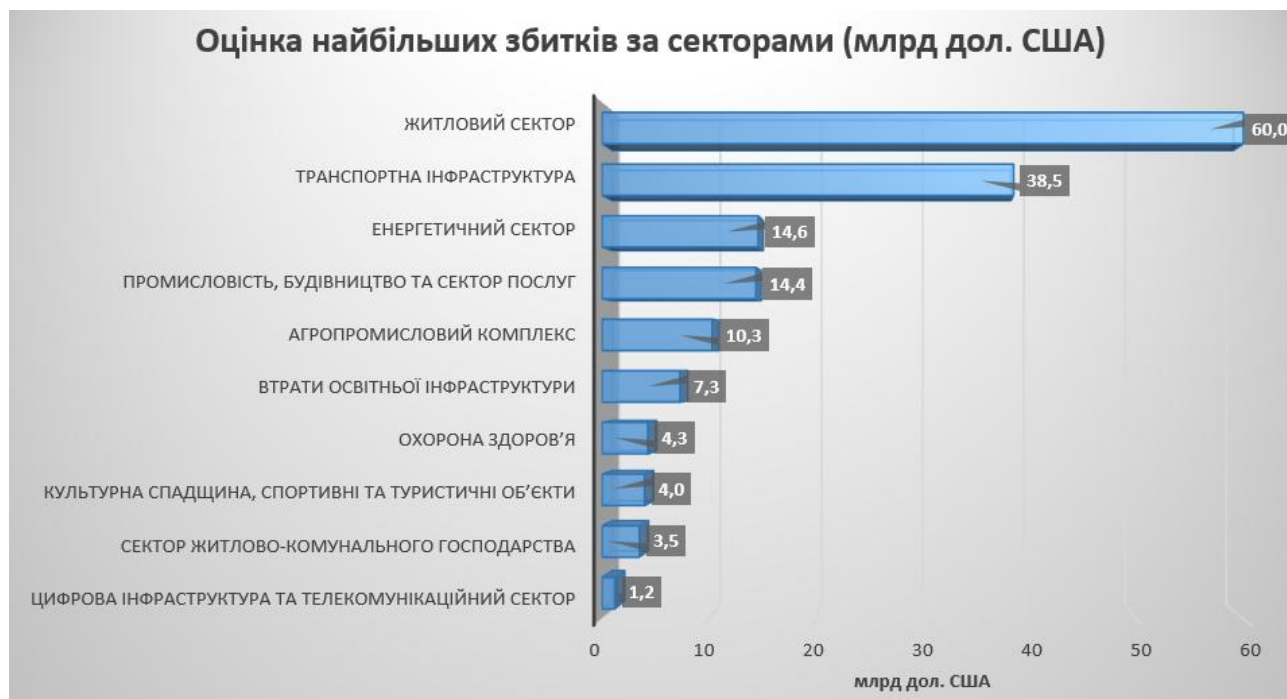

Рисунок 1 – Оцінка збитків за секторами (млрд дол. США) згідно з даними RDNA4 та ОЕСР 2025

Джерело: розроблено авторами на основі [1, 7]

ватний капітал. Ключову роль у підтримці інновацій відіграють програми ЄС, серед яких варто виділити наступні:

1. Horizon Europe – програма, що фінансує розробки у сферах цифрових технологій, енергетики, клімату та охорони здоров'я;

2. Digital Europe – програма, спрямована на цифровізацію економіки, включаючи впровадження штучного інтелекту, кібербезпеку та передові цифрові навички в промисловості [1];

3. Європейський банк реконструкції та розвитку (англ. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)) та Європейський інвестиційний банк (англ. European Investment Bank (EIB)) надають кредити та гранти для модернізації інфраструктури, енергоефективності та підтримки малого і середнього бізнесу [3, 9].

Horizon Europe (2021–2025) вважається флагманською програмою ЄС, за якою Україна посідає 7-е місце серед 22 асоційованих країн за обсягом участі та 8-е за обсягом фінансування, із загальним обсягом грантів у розмірі 64,27 млн. євро (рис. 2). За рішенням ЄС Україна звільнена від сплати внесків за участь з 2022 року, що робить усі отримані гранти додатковим безповоротним фінансуванням національного сектору досліджень та інновацій. Більше того, очікується, що ця тенденція посилиться, оскільки Європейська Комісія запровадила безпрецедентні механізми підтримки для України на 2026–2027 роки: 50 млн. євро на пряму підтримку українських учасників та близько 200 млн. євро на конкурси пропозицій, що заохочують їхню участь [10].

ЄС та його держави-члени системно підтримують цифрову трансформацію України, зокрема через програму Digital Europe (2021–2027), до якої Україна приєдналась у 2023 році. В рамках цієї програми 4 українські інноваційні центри отримали понад 3,6 млн. євро на передові цифрові технології та підтримку місцевої промисловості [11]. Це фінансування сприяє інтеграції

рішень у сфері штучного інтелекту, блокчейну та кібербезпеки в сільськогосподарській, медичній та енергетичній сектори. Окрім сприяння розвитку надійної інноваційної екосистеми, ця ініціатива допомагає малим та середнім підприємствам досягти глобальної конкурентоспроможності, одночасно сприяючи регіональному впровадженню енергоефективних технологій, автоматизованих процесів та розвитку навичок на основі штучного інтелекту для місцевих громад.

Загалом з 2016 року загальний обсяг підтримки перевищив 60 млн. євро лише для проектів, що фінансуються ЄС та реалізуються Академією електронного урядування (англ. e-Governance Academy). Завдяки цьому фінансуванню було запущено та модернізовано десятки цифрових сервісів, створено систему «Трембіта» для обміну даними між державними реєстрами, а також впроваджено рішення для прозороти взаємодії між державою, громадянами та бізнесом. У січні 2026 року ЄС виділив 10 млн. євро для підвищення ефективності та прозороти надання державних послуг, створення транскордонних цифрових послуг, розвитку цифрової інфраструктури та впровадження заходів, що наближають Україну до стандартів ЄС [11].

Європейський банк реконструкції та розвитку (далі по тексту – EBRD) у 2025 році виділив Україні рекордні 2,9 млрд. євро фінансування, порівняно з 2,4 млрд. євро у 2024 році, що демонструє його незмінну відданість підтримці економіки [12, 13]. EBRD зберіг сильну увагу на підтримці енергетичного сектору, а другий рік поспіль понад 90% проектів та 57% його інвестицій були спрямовані на приватний сектор. З моменту початку повномасштабної війни EBRD виділив Україні загалом 9,1 млрд. євро [12]. EBRD продовжуватиме надавати Україні щонайменше 1,5 млрд. євро на рік під час війни, з можливістю подальшого збільшення після початку реконструкції. Ці наміри підкріплені угодою 2023 року про збільшення сплаченого капіталу EBRD на 4 млрд. євро, що підтримує надання підтримки Україні. Збільшення капіталу вже забезпечено на 95% [12].

Рисунок 2 – Розподіл залучених коштів програми Horizon Europe 2021–2025 в Україні (бізнес vs академічний сектор)

Джерело: розроблено авторами на основі [10]

З початку 2022 року Європейський інвестиційний банк (далі по тексту – EIB) надав понад 4 млрд. євро фінансування, використовуючи низку інструментів для реагування на різні потреби [14]. Інвестиції в акціонерний капітал є одним із таких інструментів, що найбільш ефективно допомагає мобілізувати приватний капітал там.

У 2026 році EIB підписав зобов'язання на суму 50 млн. євро для Amber Dragon Ukraine Infrastructure Fund I (далі по тексту – ADUIF) – першого в історії спеціалізованого фонду інфраструктурних акцій, що інвестує виключно в Україну. Фонд розроблений для сприяння мобілізації приватного капіталу на підтримку відновлення та довгострокової реконструкції України [14]. У той же час EBRD інвестує до 60 млн. євро до ADUIF [12]. Окрім зобов'язань EIB та EBRD, очікується, що фонд отримає зобов'язання від Міжнародної фінансової корпорації (англ. International Finance Corporation (IFC)), Swedfund та Impact Fund Denmark (IFD), а також від керуючих партнерів фонду – Amber Infrastructure та Dragon Capital. Разом ці зобов'язання досягнуть близько 200 млн. євро на момент першого закриття, що становить понад 55% від цільового розміру ADUIF у 350 млн. євро та дозволить фонду розпочати інвестування [12, 13, 14].

Паралельно із програмами залучення інвестицій ЄС, український уряд розробляє такі механізми для стимулювання внутрішніх інновацій:

1. Стратегія інноваційного розвитку до 2030 року. Документ визначає пріоритети створення інноваційної екосистеми, підтримки стартапів та розвитку технологічних парків [6].

2. Ukraine Investment Framework (далі по тексту – UIF) (2024–2027) – програма, спрямована на залучення приватних інвестицій через пільгове кредитування та інструменти страхування воєнних ризиків, що дозволяє приватним інвесторам заходити в українську промисловість, не боячись втрати капіталу через бойові дії. Ця програма є другою компонентою масштабного проекту Ukraine Facility з бюджетом у 50 млрд. євро. UIF обсягом 9,3 млрд. євро розроблена для мобілізації до 40 млрд. євро державних та приватних інвестицій [1, 15].

3. Податкові пільги та державні гарантії, що пропонуються механізми звільнення від оподаткування частини прибутку, що інвестується в НДДКР, та надання держгарантії за кредитами на інноваційні проекти [1, 15].

Євроінтеграція виступає не лише як політична мета, а й як потужний стимул для модернізації промислових підприємств. Одним із найважливіших інструментів інтеграції є Угода АСАА (англ. Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial

Products), або так званий «промисловий безвіз», що передбачає:

– визнання українських сертифікатів відповідності в ЄС;

– спрощення доступу до єдиного ринку ЄС для товарів промислової групи [16];

– необхідність впровадження технічних регламентів ЄС, що стимулює підприємства оновлювати обладнання та технологічні процеси.

Європейський зелений курс (англ. European Green Deal) ставить перед українською промисловістю нові вимоги:

– декарбонізація – впровадження низьковуглецевих технологій (зокрема СВАМ – англ. Carbon Border Adjustment Mechanism) означає, що українська промислова продукція (цемент, сталь, електроенергія) буде обкладатися додатковим митом при експорті в ЄС, якщо вона не відповідає стандартам низьковуглецевості [4, 17]. У свою чергу, це стимулює інвестиції в «зелений водень», циркулярну економіку та відновлювані джерела енергії;

– екологічні інновації – перехід до економіки замкненого циклу та використання відновлюваних джерел енергії [7];

– цифровізація (Industry 4.0) – впровадження «інтернету речей» (IoT), великих даних та автоматизації для підвищення ефективності виробництва [1, 17].

Глобальний інноваційний індекс (англ. Global Innovation Index (GII)) 2025 року демонструє складну траєкторію України. Хоча країна зберігає високі показники людського капіталу та знань, інфраструктурні втрати та низькі інвестиції все більше віддаляють Україну від середніх показників ЄС за рівнем інноваційної активності (табл. 1).

Згідно з даними Євростату, ЄС витратив 403,1 млрд. євро на R&D у 2024 році, що на 3,6% більше, ніж у попередньому році. Лідерами у витратах на дослідження та розробки як відсоток від ВВП є такі країни як: Швеція (3,6%), Бельгія (3,4%), Австрія (3,3%), Фінляндія (3,2%), Німеччина (3,1%) та Данія (3,0%). З іншого боку, 7 країн ЄС мають показник нижче 1%, більшість з яких є державами-членами після 2004 року: Румунія (0,46%), Мальта (0,51%), Кіпр (0,65%), Болгарія (0,77%), Латвія (0,92%), Словаччина (0,98%) та Люксембург (0,99%). Україна станом на 2024 рік є лідером Європи за найменшим обсягом фінансування R&D із показником 0,17% від обсягу ВВП [18].

Головними викликами України у залученні інвестицій в інноваційні галузі залишаються:

1. Воєнні ризики. Невизначеність стримує довгострокові інвестиції у великі промислові об'єкти:

– головним бар'єром є відсутність доступного страхування воєнних ризиків для великих промисло-

Таблиця 1 – Порівняння інноваційної інтенсивності: Україна vs ЄС (2025)

Показник	Україна (оцінка 2025 року)	Середнє по ЄС
Витрати на НДДКР (% ВВП)	< 0,5%	~ 2,3%
Участь бізнесу в інноваціях	Низька (переважно за рахунок власних коштів)	Висока (венчурний капітал, гранти)
Співпраця «наука-бізнес»	Фрагментарна	Системна (кластери, хаби)
Індекс ГП (позиція)	66	Топ 20
Експорт високих технологій	Потребує зростання	Домінуючий

Джерело: побудовано та адаптовано за даними [1, 2]

вих об'єктів. Хоча Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій (англ. Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)) та Міжнародна корпорація з фінансування розвитку (англ. United States International Development Finance Corporation (DFC)) запустили пілотні програми, їх обсяги покривають лише частку потреб;

- постійні атаки на енергетичну та транспортну інфраструктуру підвищують собівартість інноваційної продукції, роблячи українські підприємства менш конкурентоспроможними на ринках ЄС через високу «премію за ризик» у логістиці;

- значна частина капіталу переорієнтована на короткострокові потреби ВПК, що створює ризик технологічного відставання в цивільних секторах (наприклад, агротехнології або «зелена» металургія) [1].

2. Ерозія людського капіталу та «криза талантів». Масова міграція науковців та кваліфікованих інженерів («відтік мізків») загрожує здатності промисловості абсорбувати нові технології. Згідно з ГП 2025, Україна втрачає позиції в категорії «Human Capital & Research» через масову міграцію:

- понад 20% науковців та провідних інженерів перебувають за кордоном. Це руйнує спадкоємність у наукових школах та унеможлиблює швидку абсорбцію технологій Industry 4.0.

- існує гострий дефіцит спеціалістів середньої ланки (техніків, операторів ЧПК), що змушує інвесторів самостійно створювати навчальні центри, збільшуючи вхідний поріг інвестицій.

- релокація підприємств на захід країни призвела до розриву зв'язків між регіональними університетами та промисловими хабами [7].

3. Корупційні ризики та верховенство права. ОЕСР наголошує на необхідності покращення доброчесності державного сектору та вдосконалення управління державними підприємствами (англ. State-Owned Enterprise (SOE)) [1]:

- державні підприємства, які займають значну частку в енергетиці та машинобудуванні, залишаються неефективними через політичний вплив та відсутність незалежних наглядових рад. Це відлякує приватних партнерів від проектів державно-приватного партнерства;

- для інноваційних інвестицій критичним є верховенство права. Слабкість судової системи у вирішенні патентних спорів стримує іноземні R&D-центри від відкриття офісів в Україні [1].

4. Структурна периферійність у GVC. Українські підприємства часто виконують роль субпідрядників з низькою доданою вартістю:

- більшість підприємств працюють за давальницькими схемами (наприклад, у легкій промисловості чи електроніці), що виключає можливість інвестувати у власні розробки. Прибуток акумулюється у замовників в ЄС, а не в українських виробників.

- перехід на стандарти ЄС (Green Deal, CBAM) вимагає повної заміни основних засобів. Без доступу до дешевого капіталу українські заводи ризикують бути витісненими з європейського ринку через високий вуглецевий слід [4].

5. Інституційна слабкість та тіньовий сектор. Високий рівень неформальної економіки (за деякими

оцінками понад 30%), що обмежує доступ до офіційного банківського кредитування:

- компанії з «сірими» схемами доходів не можуть пройти комплаєнс у західних банках або отримати гранти Horizon Europe, що автоматично закриває їм шлях до інноваційного розвитку.

- офіційні інноваційні підприємства, що сплачують усі податки, програють у цінній конкуренції неформальним виробникам, що зменшує їхній ресурс для реінвестування в R&D [1, 17].

Висновки. Інвестиції в інновації є безальтернативним шляхом для відновлення української промисловості в умовах євроінтеграції. Попри колосальні збитки від війни, статус кандидата в члени ЄС відкриває перед Україною доступ до фінансових ресурсів та технологічного досвіду Європейського простору. Ключовим завданням держави є створення прозорого та сприятливого інвестиційного клімату, що дозволить трансформувати виклики війни в можливість для технологічного стрибка.

Для успішного залучення інвестицій в інновації необхідно реалізувати наступні кроки:

Створення мережі агропромислових технологічних хабів та індустріальних парків, інтегрованих у європейські мережі, що базуються на принципах «розумної спеціалізації» (англ. Smart Specialization).

1. Запровадження механізмів змішаного фінансування (англ. blended finance), де гранти ЄС покривають частину ризиків для приватних інвесторів:

- українські індустріальні парки повинні бути офіційно зареєстровані в Європейській платформі кластерної співпраці (англ. European Cluster Collaboration Platform (ECCP)). Це відкриве доступ до спільних проектів з кластерами Німеччини, Польщі та Франції;

- створення мережі Європейських цифрових інноваційних хабів (англ. European Digital Innovation Hubs (EDIHs)) в Україні, які допоможуть малому та середньому бізнесу (МСБ) впроваджувати AI та IoT у виробництво за підтримки грантів Digital Europe;

- створення замкнених циклів переробки агропродукції з використанням відновлюваної енергії безпосередньо в межах парків.

2. Використання стратегічних ресурсів України (літій, титан тощо) для побудови ланцюгів виробництва акумуляторів та компонентів для «зеленої» енергетики в партнерстві з компаніями ЄС:

- вступ України до Європейського акумуляторного альянсу (англ. European Battery Alliance (EBA)). Використання покладів літію та кобальту для створення спільних підприємств (англ. Joint Ventures) з виробництва комірок для акумуляторів на заході України;

- синхронізація українського законодавства з Законодавчим актом ЄС про критичну сировину (англ. EU Critical Raw Materials Act) для забезпечення прозорості видобутку та залучення інвестицій від провідних автовиробників ЄС;

- побудова вертикально інтегрованих ланцюгів: «видобуток – збагачення – виробництво компонентів – експорт готових систем».

3. Спрощення доступу до програм Horizon Europe та Digital Europe через мережу консультаційних офісів. Успіх приватного сектору (32,2% грантів) потребує системної підтримки для виходу на новий рівень:

– створення офісів підтримки не лише в Києві, а й у промислових центрах (Дніпро, Харків, Львів) для допомоги у підготовці складних заявок на гранти EIC Accelerator;

– стимулювання українських компаній брати участь у малих грантах (до €50-100 тис.), які мають спрощену процедуру звітності та є «вхідними воротами» до великої науки;

4. Оцінка реальної вартості інтеграції українських військових технологій (MilTech) у цивільну промисловість (конверсія 2.0) та визначення ролі регіональних інноваційних кластерів у прифронтових зонах:

– створення спеціалізованих зон у прифронтових регіонах (наприклад, Харків, Запоріжжя) для тестування технологій подвійного призначення (дрони для агромоніторингу, розмінування, кіберзахист енергомереж);

– розширення мандату BRAVE1 для підтримки комерціалізації військових розробок на міжнародних ринках після завершення бойових дій;

– формування нового сектору високотехнологічного експорту “Security & Resilience Technologies”, що базується на реальному бойовому досвіді.

5. Впровадження інструментів змішаного фінансування. Для подолання «інвестиційної апатії» необхідно розділити ризики між державою, міжнародними фінансовими інституціями (МФІ) та приватним капіталом:

– Ukraine Investment Framework (Pillar II). Використання гарантій ЄС для зниження відсоткових ставок за кредитами для інноваційних проектів. Держава має субсидувати страхові премії за воєнними ризиками для технологічних стартапів.

– запровадження податкових кредитів на R&D (англ. R&D tax credits), де частина інвестицій у розробку нових продуктів може бути вирахована з податку на прибуток, що є стандартом для країн ОЕСР.

6. Зміцнення Triple Helix, тобто розробка механізмів ваучерів на інновації, які бізнес може витратити на замовлення розробок в українських університетах:

– трансформація університетських відділів інтелектуальної власності у повноцінні офіси трансферу технологій, де працюють бізнес-аналітики та патентні повірені;

– впровадження типових договорів, заснованих на європейських стандартах (наприклад, Lambert Toolkit), що чітко визначають частку прибутку університету, дослідника та інвестора. Це знімає юридичну невизначеність, яка зараз часто блокує залучення приватного капіталу в університетські проекти;

– створення єдиного цифрового реєстру доступних технологій та обладнання університетів, де бізнес може замовити послугу так само легко, як у маркетплейсі;

– запровадження грантової підтримки для аспірантів, які пишуть дисертації на базі реальних технологічних проблем підприємств. Частина часу такий дослідник проводить у лабораторії університету, а частину – на виробництві;

– створення законодавчого механізму, який дозволяє університету входити в статутний капітал стартапів, створених викладачами чи студентами на базі університетських розробок.

Інвестиції в інновації для української промисловості є питанням національного виживання. В умовах євроінтеграції Україна має унікальне «вікно можливостей» для радикальної модернізації. Процес відновлення має базуватися не на копіюванні старих моделей, а на впровадженні передових технологій, що дозволить Україні стати не просто членом ЄС, а його новим індустріально-інноваційним хабом.

Список використаних джерел:

1. OECD. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. Paris: *OECD*, 2025. DOI: <https://doi.org/10.1787/940cee85-en>
2. Pyina A. Mechanism of Innovation and Investment Development in Modern Economy. *Economic Affairs*, 2022. №67(04s), P. 825–835. DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4s.2022.16>
3. Sych O., Kruhliakova V. Application of EU programs and financial instruments for Ukraine. *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration, University of Pardubice, Pardubice*, 2023. №31 (1), P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.46585/sp31011680>
4. Cherednyk A. Policy of an industrial enterprise on the implementation of environmental innovations in the transition to a green economy. *Economics of Development*, 2025. №24 (3), P. 62–71. DOI: <https://doi.org/10.63341/econ/3.2025.62>
5. Мішук С.В., Воронов Д.С. Інноваційний розвиток промислових підприємств в умовах Євроінтеграції: управлінські підходи та роль публічного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. Випуск 14. С.209–216. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.14.209>
6. Kharchuk, T., Klymenko, K., Shkolenko, O., Melnik, V. Reproduction of business potential in Ukraine amidst war challenges and the European integration vector. *Academy Review*, 2025. №1 (62), P. 7–19. DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-1>
7. World Bank. Ukraine – Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4): February 2022 – December 2024 (English). Washington, D.C.: World Bank Group, 2025. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099022025114040022>
8. AgroReview. FAO Supports Ukraine with Two Plans Worth 150 Million Dollars for Agricultural Sector Recovery. 2025. URL: <https://agroreview.com/en/agro-events/fao-supports-ukraine-with-two/>
9. Домашенко М., Мусієнко О. Інтеграційні процеси в Україні та їхній вплив на розвиток міжнародного бізнесу. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2023. Випуск 4 (50). С.112–123. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.4.50.2023.532>
10. Національний фонд досліджень України. Офіс Горизонт Європа в Україні. НФДУ: від навігації до перемог. *Вісник*. 2025. Випуск 16. URL: <https://nrfu.org.ua/blog/visnyk-%e2%84%96-16/>
11. Delegation of the European Union to Ukraine (2026). EU allocates 10 million euros to support Ukraine’s digital transformation. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-allocates-10-million-euros-support-ukraines-digital-transformation_en
12. Bennett V. EBRD invests €60 million in Amber Dragon Ukraine Infrastructure Fund. *EBRD*, 2026. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2026/ebrd-invests--60-million-in-amber-dragon-ukraine-infrastructure-.html>
13. Bennett V. EBRD 2025 finance for Ukraine rises to a record €2.9 billion. *EBRD*, 2026. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2026/ebrd-2025-finance-for-ukraine-rises-to-a-record.html>

14. Європейський Інвестиційний Банк. ЄІБ інвестує 50 млн євро в Amber Dragon - перший інфраструктурний фонд прямих інвестицій для відновлення України. 2026. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2026-018-eib-invests-eur50-million-in-amber-dragon-the-first-ever-infrastructure-equity-fund-for-ukraine-s-recovery?lang=uk>
15. Большая О., Бабенко І., Іщенко І., Школяр С., Харченко, Н. Пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Сталий розвиток економіки*, 2024. Випуск 3 (50). С. 496–501. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-74>
16. Осіпова Л. Модернізація промисловості України в контексті євроінтеграції у воєнний та повоєнний період. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2025. Випуск 4 (4). С. 27–34. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250404.03>
17. Skjærseth J. B., Eikeland P. O. Chapter 18: Governing EU low-carbon innovation: from Strategic Energy Technology Plan to European Green Deal. *Handbook on European Union Climate Change Policy and Politics*, Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2023. P. 259–273. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781789906981.00031>
18. Eurostat. R&D expenditure. 2024. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R%26D_expenditure#Data_sources

References:

1. OECD. (2025). OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. Paris: OECD. DOI: <https://doi.org/10.1787/940cee85-en>
2. Piyina A. (2022). Mechanism of Innovation and Investment Development in Modern Economy. *Economic Affairs*, vol. 67, no. 04s, pp. 825–835. DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4s.2022.16>
3. Sych O., Kruhliakova V. (2023). Application of EU programs and financial instruments for Ukraine. *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration, University of Pardubice, Pardubice*, vol. 31, no. 1, pp. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.46585/sp31011680>
4. Cherednyk A. (2025). Policy of an industrial enterprise on the implementation of environmental innovations in the transition to a green economy. *Economics of Development*, vol. 24, no.3, pp. 62–71. DOI: <https://doi.org/10.63341/econ/3.2025.62>
5. Mishchuk І., Voronov D. (2024). Innovatsiyni rozvytok promyslovykh pidpryemstv v umovakh Yevrointehratsii: upravlinski pidkholdyta rol publichnoho upravlinnia [Innovative development of industrial enterprises in the context of european integration: managerial approaches and the role of public administration]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investytsiyni: praktyka ta dosvid*, no. 14, pp. 209–216. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.14.209> (in Ukrainian)
6. Kharchuk, T., Klymenko, K., Shkolenko, O., Melnik, V. (2025). Reproduction of business potential in Ukraine amidst war challenges and the European integration vector. *Academy Review*, vol. 1, no. 62, pp. 7–19. DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-1>
7. World Bank. (2025). Ukraine – Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4): February 2022 – December 2024 (English). *Washington, D.C.: World Bank Group*. Available at: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099022025114040022>
8. AgroReview. (2025). FAO Supports Ukraine with Two Plans Worth 150 Million Dollars for Agricultural Sector Recovery. Available at: <https://agroreview.com/en/agro-events/fao-supports-ukraine-with-two/>
9. Domashenko M., Musienko O. (2023). Intehratsiyni protsesy v Ukraini ta yikhniy vplyv na rozvytok mizhnarodnoho biznesu [Integration processes in Ukraine and their influence on the development of international business]. *Sotsialno-ekonomichni vidnosyny v tsyfrovomu suspilstvi - Socio-Economic Relations in the Digital Society*, vol. 4, no. 50, pp. 112–123. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.4.50.2023.532> (in Ukrainian)
10. Natsionalnyi fond doslidzhen Ukrainy - National Research Foundation of Ukraine. (2025). Ofis Horyzont Yevropa v Ukraini. NFDU: vid navihatsii do peremoh [The NRFU “Horizon Europe Office in Ukraine”: From Guidance to Success Stories]. Available at: <https://nrfu.org.ua/en/uncategorized/the-nrfu-horizon-europe-office-in-ukraine-from-guidance-to-success-stories/> (in Ukrainian)
11. Delegation of the European Union to Ukraine. (2026). EU allocates 10 million euros to support Ukraine’s digital transformation. Available at: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-allocates-10-million-euros-support-ukraines-digital-transformation_en
12. Bennett V. (2026). EBRD invests €60 million in Amber Dragon Ukraine Infrastructure Fund. EBRD. Available at: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2026/ebrd-invests--60-million-in-amber-dragon-ukraine-infrastructure-.html>
13. Bennett V. (2026). EBRD 2025 finance for Ukraine rises to a record €2.9 billion. EBRD. Available at: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2026/ebrd-2025-finance-for-ukraine-rises-to-a-record.html>
14. Ievropeyskyi Investytsiynyi Bank – European Investment Bank. (2026). YeIB investuie 50 mln yevro v Amber Dragon – pershyi infrastrukturnyi fond priamykh investytsii dlia vidnovlennia Ukrainy [EIB invests €50 million in Amber Dragon, the first-ever infrastructure equity fund for Ukraine’s recovery]. Available at: <https://www.eib.org/en/press/all/2026-018-eib-invests-eur50-million-in-amber-dragon-the-first-ever-infrastructure-equity-fund-for-ukraine-s-recovery> ((in Ukrainian)
15. Bolshaia O., Babenko I., Ishchenko I., Shkoliar S., Kharchenko N. (2024). Priorytetni napriamy rozvytku innovatsiynoi diialnosti v Ukraini [Priority directions of the development of innovative activities in Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable development of economy*, vol. 3, no. 50, pp. 496–501. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-74> (in Ukrainian)
16. Osipova L. (2025). Modernizatsiia promyslovosti Ukrainy v konteksti yevrointehratsii u voiennyi ta povoiennyi period [Modernization of Ukraine’s Industry in the Context of European Integration During the Wartime and Post-War Period]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, vol. 4, no. 4, pp. 27–34. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250404.03> (in Ukrainian)
17. Skjærseth J. B., Eikeland P. O. (2023). Chapter 18: Governing EU low-carbon innovation: from Strategic Energy Technology Plan to European Green Deal. *Handbook on European Union Climate Change Policy and Politics*, Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, pp. 259–273. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781789906981.00031>
18. Eurostat. (2024). R&D expenditure. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R%26D_expenditure#Data_sources

Kasianova Nataliia, Voloshchuk Dariia
State University “Kyiv Aviation Institute”

EU INTEGRATION INSTRUMENTS FOR SUPPORTING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN INDUSTRY

The article presents a comprehensive analysis of the investment landscape and innovative potential of the Ukrainian industry in the context of the full-scale war and the deepening of European integration. Particular attention is paid to examining the mechanisms for transforming the industrial sector from a resource-based model to a high-technology one that meets European Union standards. The study is grounded in the analysis of up-to-date data from leading international institutions, including the OECD Economic Survey 2025, the World Bank RDNA4, and the Global Innovation Index 2025. The paper provides a detailed assessment of the direct losses suffered by Ukraine's industrial sector and analyses reconstruction needs that require mobilising private capital through blended finance instruments. A separate section focuses on the successful participation of Ukrainian businesses in the Horizon Europe programme. Key challenges are identified, including wartime risks, human capital outflows, low integration into global value chains, and institutional weakness. The practical significance of the study lies in the development of a detailed roadmap for an innovation breakthrough. The recommendations include the establishment of cross-border industrial parks, the capitalisation of strategic raw materials (such as lithium and titanium) for the production of components for green energy technologies, and the implementation of the Triple Helix model. In particular, the paper proposes mechanisms such as innovation vouchers, the professionalization of technology transfer offices (TTOs), and the development of university spin-offs. The study emphasises that European integration is not only a political vector but also a unique window of opportunity for “Conversion 2.0” - the integration of Ukrainian MilTech innovations into civilian industry, enabling Ukraine to emerge as a security and technological hub of Europe. Furthermore, it highlights the importance of strengthening institutional quality, including intellectual property protection and corporate governance reforms, as critical preconditions for scaling innovation-driven investments in Ukraine.

Keywords: investments, innovations, European integration, Ukrainian industry, Horizon Europe, Triple Helix, industrial parks, Green Deal, MilTech.

JEL classification: F21, H56, O32

Дата надходження статті: 25.02.2026

Дата прийняття статті: 18.03.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026
